

۲۰۱۲۰۶۹
۹۸/۱۴

نفت و نفتکش

تاریخچه شرکت ملی نفتکش ایران

جلد اول

(از ملی شدن نفت تا تأسیس شرکت ملی نفتکش ایران)

خسرو معتضد

معتضد، خسرو، ۱۳۲۱.
تاریخچه شرکت ملی نفتکش ایران (جلد اول - از ملی شدن نفت تا تأسیس شرکت ملی نفتکش ایران) / تألیف: خسرو معتضد.
تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۹۷.

٦٥٠ ص.

مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
شابک:
وضعیت فهرست نویسی:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضعی

2

مواضع

عسوة

موقف

عسوع:

ردہ بندی

برده‌بندی

شماره کتاب

نفت و نفتکش

جلد اول

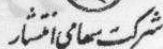
تأليف: خسرو معتمد

ر: شرکت سهامی انتشار

چاپ اول: ۱۳۹۷

۱۱۰۰: چانه حیدری:

قیمت: ۸۰۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، نرسیده به میدان بهارستان، جنب خیابان ملت، شماره ۹۲

کد پستی: ۱۱۴۳۹۶۵۱۱۸ تلفن: ۳۳۹۰۴۵۹۲ دورنگار: ۳۳۹۷۸۸۶۸

WWW.ENTESHARCO.COM Email: info@entesharco.com

فروشگاه شماره ۱: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، نبش خیابان ملت، شماره ۹۲، تلفن: ۳۳۱۱۴۰۴۴

فروشگاه شماره ۲: تهران، میدان انقلاب، بازارچه کتاب، تلفن: ۶۶۴۱۳۶۸۴ دورنگار: ۶۶۹۶۷۱۰۴

فهرست

۷	پیشگفتار
۱۷	پیشگفتار مؤلف
	بخش یکم: نخستین درس ملخ
۲۵	فصل یک
۲۵	نفتکش‌ها رفتند، اسکله‌ها خالی است
۳۱	فصل دوم
۳۲	از بیدار شدن تا ملی کردن
۱۲۹	فصل سوم
۱۲۹	پالایشگاه یا اشغال می‌شود یا تعطیل
۱۴۵	فصل چهارم
۱۴۵	آیا وزارت نفت و شرکت ملی نفتکش تشکیل خواهد شد؟
۱۹۷	فصل پنجم
۱۹۷	خریداران: کنت دلازونکا یک نام گوش‌نواز
۲۳۷	بخش دوم
۲۳۹	فصل ششم
۲۳۹	سقوط مصدق و قرارداد کنسرسیوم
۲۵۹	فصل هفتم
۲۵۹	ایران، باز هم بدون نفتکش!
۲۹۵	بخش سوم
۲۹۵	نظری به گذشته‌ها
۲۹۷	فصل هشتم
۲۹۷	کاربردهای نفت در درازای تاریخ
۳۳۷	فصل نهم
۳۳۷	تاریخچه اولین نفتکش‌ها در قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰

۳۶۳	بخش چهارم
۳۶۳	مردی به نام دارسی
۳۶۵	فصل دهم
۳۶۵	ژنرال کتابچی خان مشتری می جوید: قرارداد دارسی
۴۰۹	فصل یازدهم
۴۰۹	صدور نفت به نفتکش احتیاج دارد
۴۳۸	فصل دوازدهم
۴۳۸	شکل گیری شرکت در سال های اولیه نفت شمال
۴۶۳	فصل سیزدهم
۴۶۳	قرارداد ۱۹۰۳ پامدهای آن
۵۰۹	بخش چهارم
۵۰۹	مبانی و شرکت های فرعی
۵۱۱	فصل چهاردهم
۵۱۱	غولی به نام شرکت نفت - پارس ایران
۵۲۳	فصل پانزدهم
۵۲۳	جهان نفتکش ها در جنگ و دوران پس از جنگ
۵۴۳	بخش پنجم
۵۴۳	اولین گام ها در ایران برای دانش نفتکش ها
۵۴۵	فصل شانزدهم
۵۴۵	نام مرموزی به نام امیراحمد مهبد
۵۶۵	فصل هفدهم
۵۶۵	خارک، آن جزیره استراتژیک
۶۰۱	فصل هجدهم
۶۰۱	اولین شرکت ملی نفتکش ایران که خصوصی بود
۶۳۵	فصل نوزدهم
۶۳۵	سیر ساخت نفتکش ها در جهان - عصر سوپرتانکرها
۶۳۶	بحران کانال سوئز، گنجایش هر نفتکش را چند برابر کرد

پیشگفتار

شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل
کجا داند حال ماسکباران ساحل‌ها

روزگاری دراز بود که بیگانگان ما ایرانیان را ملتی دریاترس و از دریا گریزان می‌نمایاندند و می‌نوشتند: در پیشینهٔ مردم ایران هیچ‌گونه آثاری از دل‌به‌دریا زدن و دریانوردی و کشتی‌رانی دیده نمی‌شود.

به‌عنوان شاهد مثال همین بیت زیبای خواجهٔ شران را که تعبیر عرفانی دارد، می‌آوردند و با اشاره به چندین قصه و روایت مدعی می‌شدند ایرانیان در دریا شکمی احساس امنیت می‌کنند و از دریا روی‌گردان هستند. درحالی‌که شواهد بی‌شمار و تحقیقات محققان برجستهٔ یونانی، رومی، هندی، چینی، ارمنی و در قرن اخیر کشف سنگ‌نوشته‌های عصر هخامنشی، از جمله الواح داریوش یکم در اطراف کانال سوئز و کتاب‌هایی چون تاریخ داریوش ایرانیان پرفسور هادی حسن هندی به‌ویژه کتاب کهن عجایب‌الهند ناخدا بزرگ شهریار رامهرمزی، بی‌پایه‌بودن این گفته‌ها و نوشته‌ها را به اثبات رسانده است و مهم‌تر و گویاتر از همهٔ سنگ‌نوشته‌ها و سنگ‌نقش‌ها و کتاب‌ها و اسناد، هم‌اکنون شناوری و حضور شکوهمند و مقتدرانهٔ ناوگان تجاری، نظامی و نفتکش و شناورهای حامل گاز ایران روی آب‌های کره زمین است. به عنوان نمونه و نماد یک شرکت صاحب قدمت بیش از شصت ساله، باید از شرکت ملی نفتکش ایران نام برد؛ شرکتی بزرگ با شش دهه سابقه و ناوگانی توانمند که دوشادوش ناوگان بازرگانی و نیروی دریایی راهبردی جمهوری اسلامی ایران وظایف خود را

به کشور و ملت، سرفرازانه و در نهایت اقتدار به انجام می‌رساند.

شرکت ملی نفتکش ایران امروزه در زمره و یکی از بزرگترین شرکت‌های حمل‌کننده نفت نه تنها در خاورمیانه، بلکه در دنیاست و ارقام و آمار خیره‌کننده‌ای در کارنامه بیش از شصت‌ساله خود ثبت کرده است.^۱

ناوگان کوه‌پیکر و غول‌آسای این شرکت با وجود تنگناها و فشارهای محدودیت‌های ناشی از یک تحمیل تحریم استکباری غیرمعقول و غیرمنطقی و تمام سدها و موانعی که برای تردد و جلوگیری آن‌ها در بندرهای گوناگون جهان ایجاد می‌شود، همچنان سرفرازانه وظایف بزرگ و خطیر خود را در دل دریاها و اقیانوس‌های جهان انجام می‌دهند.

چند سال پیش ضرورت نگارش تاریخچه‌ای جامع از این سازمان ملی و خدمتگزار که شامل فعالیت‌های دهه پیش از شصت‌ساله حیات درخشان آن، به‌ویژه خدماتش در طول هشت سال جنگ تحمیلی باشد، احساس می‌شد.

بسیاری از کارشناسان و محققان نسل کنونی و آینده را به آگاهی از تاریخچه و چگونگی پدید آمدن اندیشه تأسیس این سازمان دریانوردی که شامل جزئیات تهیه یکایک ناوگان نفتکش، و نیز کشورهای تولیدکننده ناوگان، نحوه کارآموزی و آموزش و تجربه‌اندوزی دریانوردان، هسته‌های اولیه به مرحله به مرحله تحول و پیشرفت، فراز و فرودهای عمر شرکت، راه‌یابی ناوگان ما به پهنه دریاها و اقیانوس‌ها و بالاخره راه‌رومرز جستن از رقابت‌های ابرغول‌های دریانوردی نفتی و عملیات فعالیتهایی برای کشتی‌سازی در خود کشور را یادآوری و پیگیری می‌کردند.

شرکت نفتکش ایران در طول بیش از شصت سال عمر پربار خود تنها به مثابه یک مؤسسه بازرگانی ترابری نفت شناخته نشده بلکه در مقطعی حیاتی و سرنوشت‌ساز در تاریخ کشور و ملت ایران، یعنی سال‌های جنگ تحمیلی، در شکل و جلوه یک سازمان استراتژیک - پشتیبانی (لجستیکی) با حمل محمولات نفتی ایران از پایانه‌های اصلی در خلیج فارس به پایانه‌های نزدیک تنگه هرمز؛ به تداوم حیات اقتصادی کشور یاری رسانده است. آن هم وقتی عراق با هواپیماهای بمب‌افکن استیجاری سوپراتاندارد^۲ فرانسوی، که مجهز

۱. رک آمار و ارقام مربوطه در فصول پایانی همین کتاب.

به موشک‌های اگزوست^۱ به پایانه نفتی خارک و نفتکش‌های ایرانی یا خارجی طرف قرارداد با وزارت نفت حمله‌ور می‌شدند. درحالی‌که بیشتر شرکت‌های بین‌المللی نفتکش می‌کوشیدند خود را از خلیج فارس دور نگه دارند و بهای بیمه جنگی مرتباً افزایش می‌یافت، این کشتی‌های ناوگان شرکت ملی نفتکش ایران بودند که از میان سیل بمب و آتش و موشک‌پرانی دشمن، از آب‌های خلیج فارس می‌گذشتند و محمولات نفتی خود را به جزایر دور تر و تا حدودی محفوظ‌تر ایران در خلیج فارس و جزیره خارک حمل می‌کردند و اجازه نمی‌دادند جریان صادرات نفت کشور به دنیا قطع شود.

به‌راستی، تاریخچه این شرکت به هیچ شرکت معمولی ترابری نفتی یا تجاری جهان در دنیای قرن بیستم شباهت ندارد.

این شرکت حیات خود در ۲۶ شهریور ۱۳۳۴ براساس تجارب تلخ ناشی از پیامدهای فقدان ناوگان نفتکش ملی در جنگ ملی‌شدن نفت ایران آغاز کرد. دهه‌ها بعد در معركة جدال خون و آتش جنگ هشت‌ساله تحمل‌شده از رژیم بعثی معدوم بدان تداوم بخشید و سرانجام در سال‌های تحریم با تلاشی بی‌درانه و واهی حد تحمل تمام کارشناسان، ناخدایان و کارکنان و ملوانان خود با رساندن نفت ایران به تعداد زیادی از مقصدهای بین‌المللی، شایستگی و فداکاری خویش را به اوج رسانید.

کارشناسان، دریانوردان و کارکنان این شرکت با تقاضای بیشتر از یکصد و پنجاه شهید جان‌برکف، با انقلاب اسلامی ایران و با کیان استقلال و یکپارچگی و عظمت کشور پیمان خون و شرف بستند و همواره تجارب گرانقدر شصت سال تلاش و پشت سر دارند.

اکنون خشنود و سرفرازیم که این کتاب به عنوان تاریخچه شرکت ملی نفتکش ایران تقدیم ملت بزرگوار ایران می‌شود تا نسل کنونی و آیندگان بدانند شرکت ملی نفتکش ایران چه بود؟ چگونه شکل گرفت؟ چگونه از شکل یک شرکت تجاری خصوصی که متأسفانه سال‌هایی چند زیر پرچم کشورهای اروپایی فعالیت می‌کرد به نهادی ملی و مملکتی تبدیل شد و چگونه در طول سال‌های جنگ تحمیلی با خون و آتش عجین شد و چه خدماتی به ملت سرفراز ایران کرد.

شرکت ملی نفتکش ایران گرچه عمری بیش از شصت ساله دارد اما نفت ایران، این طلای سیاه زیر خاک‌های گرم تفتیده میهن عزیزمان از سال ۱۲۹۱ ه. ش/ ۱۹۱۲ م به وسیله کشتی‌های نفتکش متعلق به شرکت سابق نفت انگلیس و ایران به بنادر مهم جهان حمل شده و در دو جنگ بزرگ جهانی نقش شگرفی ایفا کرده است.

متأسفانه شرکت سابق استعماری نفت انگلیس و ایران برای تداوم سلطه ظالمانه خود با دقت متحرانه می‌کوشید ایرانیان از یکی از مهم‌ترین سربل‌های ارتباطی نفت، یعنی فنون کشتی‌های نفتکش، هیچ آگاهی‌ای نیابند و حتی یک بورس تحصیلی برای آموختن فنون دریانوردی در اختیار جوانان ایرانی نمی‌گذاشت.^۱ تجربه تلخ سال‌های ۱۳۲۲-۱۳۳۰ که ایران به علت نداشتن ناوهای نفت‌نواست نفت انباشته در مخازن آبادان و بندر ماهشهر را به جهان صادر کند این را بسیار هوشیار و بیدار کرد و گرچه دست توسل به سوی شرکت‌های ایتالیایی و ژاپنی دراز کرد اما روی هم رفته بیش از پانصد هزار تن نفت صادر نشد، هرچند در سال‌های بعد امور کشتی‌رانی نفتکش به دست تنی چند از خاصان و نازیروردگان افتاد اما پس از چند سال حق به‌حق دار رسیده‌ترین دریانوردان در شرکت ملی نفتکش ایران به خدمت به کشور و ملت خود پرداختند.

تأثیرگذاری شگرف نفت ایران بر تحولات - همان، چه از نظر صنعت و چه از نظر سیاست، و دگرگونی همه‌جانبه در دنیای سوخت و انرژی؛ و هم‌آوردگان این کتاب را بر آن داشت تا نظری وسیع به دنیای نفتکش‌ها و تاریخچه شرکت‌ها، بزرگ، نفتکش جهان داشته باشند که فقط یکی از آن‌ها حدود چهل سال امور نفت‌رسانی طلای سیاه - ما را به یکصد بندر جهان عهده‌دار بوده است.

در این کتاب خواهید خواند نفت ایران که بیگانگان آن را تقریباً به مفت می‌بردند و مایه ثروت و رونق و آبادانی کشورشان می‌شد دستمایه تأسیس چه تعداد شرکت‌های فرعی از جمله بریتیش تنکر^۲ با حدود ۱۳۰ تانکر بزرگ و متوسط شد و چگونه نفت ایران شرکت

۱. در شکایت ایران به جامعه اتفاق ملل در سال ۱۳۱۲/۱۹۳۳ آورده شده بود که شرکت نفت انگلیس و ایران از سال ۱۹۰۱ تا آن تاریخ فقط دو نفر دانشجو برای تحصیل در رشته نفت به انگلستان اعزام کرده بود.

۲. British Tanker

کوچکی را به یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های نفتی جهان با ۵۹ شرکت فرعی مبدل کرد و سیر پیشرفت شرکت سابق نفت که امروزه به انرژی خورشیدی نیز روی آورده تا پایان قرن گذشته و دهه‌های قرن کنونی ادامه یافت.

شرکت ملی نفتکش ایران به هیچ‌یک از شرکت‌های نفتی جهان شباهت ندارد. تاریخچه پیدایی و تکامل و تحول این شرکت جزئی از تاریخ سیاسی و اقتصادی ایران است. ضرورت تشکیل این شرکت در سال ۱۳۳۰ ه. ش/۱۹۵۱ م زمانی حیاتی تشخیص داده شد که به شهادت صفحات بخش آغازین کتاب حاضر، پس از ملی شدن صنعت نفت ایران، متعاقب پنجاه سال حمل استیلای بیگانگان، دولت وقت ایران نتوانست محمولات نفتی تصفیه‌شده خود را صادر کند. ایران ام نفت تصفیه‌شده در مخازن پالایشگاه آبادان آن‌چنان انباشته شده بود که به حدود چهار میلیون تن می‌رسید. بنا به دستور شرکت نفت انگلیس و ایران ده‌ها کشتی نفتکش انگلیسی، اروپایی و روسی که در اسکله‌های بندر آبادان مخازن خود را انباشته بودند نفت تحویل‌گرفته را تحویل کردند و اهی خلیج فارس شدند و حدود سی کشتی نفتکش هم که در دهانه خلیج فارس در مجرای مصب اندرود به انتظار بارگیری بودند لنگرهای خود را برکشیدند و به سوی بنادر دیگر نفتی را بر کشورها حرکت کردند.

در آن زمان شرکت ملی نفت ایران که پس از خلع یم جانشین شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران شده بود حتی یک کشتی نفتکش در اختیار همک نداشت و با وجود حدود ۲۵۰ درخواست خرید نفت ایران، که حتی زمانی اعلام شای به نصف قیمت بین‌المللی فروخته می‌شود، هیچ کشوری پا پیش نگذاشت که کشتی نفتکش اجاره دهد یا بفروشد یا در قبال مقادیر قابل‌توجهی نفت، به جای پول کشتی، نفتکش به ایران واگذار کند.

آن چند شرکت کوچک ایتالیایی و ژاپنی هم که در طول ماه‌های بعد پا پیش نهادند و چندین کشتی نفتکش برای تحویل و حمل نفت ارزان ایران به آبادان فرستادند با چنان فشارهای نظامی و حقوقی از سوی دولت انگلستان، که گذرگاه‌های دریایی را در اختیار داشت، یا حقوق‌دانان شرکت نفت انگلیس و ایران که عرض‌حال به دادگاه‌های ایتالیا و ژاپن دادند، مواجه شدند که نتوانستند به تعهدات مالی خود در قبال دولت ایران عمل کنند.

متأسفانه کودتا - غائله شوم و ننگین ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ - که اسناد و مدارک نشریافته طی

۶۲ سال گذشته خبر از آن می‌دهد، اصل و اساس و هدف آن براندازی یک حکومت ملی مبارز و خنثی‌کردن و بلااجرا ساختن قانون ملی‌شدن صنعت نفت ایران و دستیابی تمام کارتل‌های بزرگ نفتی غرب بر سفره سرشار نفت ایران بود؛ به دوران درخشان مبارزات ملت ایران موقتاً خاتمه داد.

بسیاری از مورخان و محققان خارجی از این دوران به‌عنوان دوران مبارزه‌ای افتخارآمیز و شرافتمندانه یاد کرده‌اند (مانند کریستوفر بلیک^۱ محقق معاصر انگلیسی) اما الول ساتن^۲ مورخ آمریکایی، شرکت نفت انگلیس و ایران با جمله «آنکه در آخر می‌خندد» انگلستان را پیروز واقعی و نهایی این مبارزه می‌داند.

اسناد قرارداد کنسر، یوم چند واقعیت تلخ را اثبات می‌کند:

۱- شرکت سابق نفت ایران، بابت زیان‌های ادعایی مربوط به سرمایه‌گذاری‌های نفتی و پافشاری بر این استدلال که طی مدت ۲۸ ماه نتوانسته نفت استحصال کرده را بفروشد پس از بسته‌شدن قرارداد کنسر، یوم در ۱۳۳۳ حدود ۴۰۰ میلیون دلار از ایران غرامت دریافت کرد.

۲- ۶۰۰ میلیون دلار هم حق سرقت از شرکاء جدید آمریکایی، هلندی و فرانسوی دریافت کرد.

۳- سهم ممتاز ۴۰ درصدی از تولید نفت ایران در دوران امتیاز کنسر سیوم را به خود اختصاص داد.

۴- ارزش سهام شرکت B.P که در سال ۱۹۵۱ هر سهم پنج پوند بود در سال ۱۹۵۴ / ۱۳۳۳ به هر سهم ۱۸ پوند افزایش یافت و شرکت نفت انگلیس در ازای هر سهم ثبت‌شده چهار سهم جدید به سهامداران خود واگذار کرد.

میزان ابراز خوشحالی و شگفتی سهامداران شرکت نفت انگلیس، که دیگر پسوند ایران را هم از نام خود برداشته بودند، به گونه‌ای بورس لندن را تحت تأثیر قرار داد که الول ساتن

۱. Cristinofer Belik

۲. الول ساتن که بعدها به استادی دانشگاه در انگلستان رسید، سال‌ها در مقام دیپلمات سفارت بریتانیا در تهران خدمت می‌کرد با شرکت نفت انگلیس و ایران همکاری داشت. دو کتاب معروف او ایران مدرن و نفت

ایران است. Laurence paul (۱۹۱۲-۱۹۸۴) ایران شناس انگلیسی Elwell-sutton

فصل ماقبل آخر از کتاب خود را با عنوان «آن که آخر می‌خندد» (He Who Laughs Last)، به این پیروزی اختصاص داد.

چند سال پس از این فاجعه، در پی نقد و بررسی‌هایی که در محافل نفتی و اقتصادی انجام می‌شد باز هم موضوع تأسیس شرکت ملی بازرگانی حمل‌ونقل دریایی و نیز لزوم تأسیس شرکت ملی نفتکش در محافل و مجامع و مطبوعات منعکس شد و اگر پژوهشگری به مطبوعات سال‌های ۱۳۳۲-۱۳۳۴ مراجعه کند جسته‌گریخته خبرها و شایعاتی دربارهٔ ضرورت تأسیس شرکت حمل‌ونقل بازرگانی دریایی که شعبه‌ای از آن به حمل و نقل محمولات نفتی اختصاص داشته باشد خواهد خواند.

متأسفانه در این خصوص نیز به جای دولت و شرکت ملی نفت ایران دربار و قدرتمندان صاحب نفوذ به میدان آمدند.

سنگ‌پایهٔ تأسیس اولین شرکت کشتیرانی ملی ایران که مدتی بعد به شرکت کشتیرانی نفتکش تغییر موضع و موقعیت داد، گرچه در دست تاجرمسلکاتی نهاده شد که هدفشان صرفاً کسب منافع بود اما تنها پس از چند سال نااهلان غیرحرفه‌ای که فقط هوای کسب منافع تجاری و انحصاری در سر داشتند سودای دیگری در بیش گرفتند و حق به‌حق‌دار رسید، شرکت ملی نفتکش ایران به شرکت ملی نفت ایران بدل شد. دولت-پیوست. کارشناسان فرهیخته‌ای که امروزه نام آنان را در فهرست مدیران و برآمده‌ریزان اولیه می‌خوانیم و بعضی از آنان خوشبختانه هنوز شاداب و در قید حیاتند و از اعظم کارشناسان و خبرگان نفتی به‌شمار می‌روند، سکان این شرکت را به‌دست گرفتند و به آیندگان سپردند و فزندان این آب و خاک کارنامهٔ شگرف آن در دوران جنگ هشت ساله و تحریم را رقم زدند که سراسر مزین به افتخارات فراوان گردید.

متأسفانه در ادوار گذشته عده‌ای از فرمانروایان ایران به دلایل مختلف، شاید پهناوری خاک کشور، جنگ‌های خارجی و پاسخگویی به تهاجمات اجانب که غالباً بنا به دلایل جغرافیایی بیشتر از سوی باختر و خاور انجام می‌گرفت؛ از نگاه به دریا و دریانوردی غفلت ورزیدند.

قدرت‌های استعماری که دریانوردی رهگشای مشکلات آن‌ها بود از آغاز قرن ۱۶

میلادی و طی قرون بعد از راه دریا بر کشور ما چیرگی یافتند. متأسفانه همین تغافل پیشینیان باعث شد کشوری که از طریق خلیج فارس و دریای مکران (عمان) به اقیانوس هند مشرف و راه دریانوردی برای ناوگان آن در سمت شرق پس از اقیانوس هند تا اقیانوس آرام (کبیر) گشوده است و نیز در طریق غرب می‌تواند به اقیانوس اطلس جنوبی نیز دسترسی داشته باشد، قرون متمادی کشتیرانی مهم و مفیدی نداشته باشد و در نتیجه سابقه کشتیرانی بازرگانی بین‌المللی و نیز کشتیرانی نفتی آن فقط به حدود ۶۳ سال پیش، یعنی از سال ۱۳۳۴ ه.ش به این و بدست.

جای سربلندی و خشنودی است که اکنون این کوتاهی جبران شده و هم ناوگان بازرگانی و هم ناوگان نفتکش ایران، هر دو طی سال‌های گذشته در اغلب دریاها و اقیانوس‌های کره زمین، از نزدیک‌ترین در درترین مناطق جغرافیایی به انجام وظایف خطیر خویش پرداخته و به بهای فداکاری و ایثارگری کرکنان و دریانوردان ورزیده خویش تا آنجا که توانسته‌اند دین خود را به کیان انقلاب اسلامی و ملت بزرگوار ایران ادا کرده‌اند.

در سال‌های جنگ هشت‌ساله عراق و ایران شرکت ملی نفتکش ایران هرگز اجازه نداد صدور نفت ایران به جهان قطع شود و با تقدیم ۱۵ شهید گلگون‌پیکر (که بعضی از آنان در آب‌های خلیج فارس آرامگاه ابدی خود آرمیده‌اند) و نیز در سال‌های تحریم و محاصره دریایی ایران نشان دادند که فرزندان شایسته ایران هستند.

در سال ۱۳۹۴ ه.ش، کتابی با عنوان تاریخچه نفت و کشتن‌های نفتکش از منظر اسناد تاریخی انتشار یافت که حاوی تاریخچه‌ای مختصر از فعالیت‌های شرکت ملی نفتکش در دنیا و ایران و نیز عرضه‌کننده ۶۵ سند از اسناد موجود در آرشیو شرکت ملی نفتکش بود. کتاب حاضر تاریخ کامل‌تری از پیدایی فعالیت‌های نفتی و همگام با آن فعالیت‌های کشتیرانی نفتی در جهان و ایران است که مطالعه آن غیر از کارشناسان و اهل تحقیق و به‌ویژه کارشناسان و کارمندان شرکت ملی نفتکش ایران، برای هر ایرانی میهن‌دوست و اندیشمندی مفید خواهد بود.

این کتاب حاکی دوران ۶۳ ساله تلاش ملت ایران برای دستیابی به یکی از زمینه‌های پایه‌ای صنعت نفت یعنی کشتیرانی نفتی می‌باشد. در اولین بخش‌های کتاب خواننده

درخواهد یافت که در سال ۱۳۳۰ هـ. ش/۱۹۵۱ م، نبود کشتی‌های نفتکش چگونه ملتی غیرتمند و پرشور را که برای استیفای حقوق مسلم خود برخاسته بود زمین‌گیر کرد و درحالی‌که چهار میلیون تن نفت پالایش‌شده در مخازن نفت آبادان و میلیون‌ها تن نفت خام در مخازن زیرزمینی قرار داشت در طول ۲۸ ماه حداکثر موفق شدیم ۵۰۰ هزار تن نفت پالایش‌شده و خام به‌وسیله کشتی‌های ایتالیایی و ژاپنی صادر کنیم که متأسفانه به علت شکایت شرکت نفت سابق در دادگاه‌های عدن و ایتالیا و ژاپن نتوانستیم ریالی از پول نفت فروخته‌شده به خزانه واریز کنیم.

چون در نسل آینده تمام مسائل بیان‌شده، پیشگفتار را به همین سطور ختم کرده، باقی مطالب را به مرثف کتاب چهارم که سال‌ها روی مسأله نفت ایران تحقیق کرده و در سال اخیر به‌ویژه در مورد تاریخ شرکت ملی نفتکش پژوهش داشته‌اند.

نصراله سردشتی

مدیر عامل و عضو هیأت مدیره شرکت ملی نفتکش ایران